

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ**

**Кафедра фізичної терапії, реабілітації,
спеціальної та інклюзивної освіти**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декаан факультету здоров'я та
фізичного виховання
Едуард СИВОХОП
«27» червня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ АСИСТЕНТА
ВЧИТЕЛЯ, АСИСТЕНТА ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	016 «Спеціальна освіта»
Спеціалізація	016.02 Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка
Освітня програма	Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород, 2024

Робоча програма навчальної дисципліни **«Психолого-педагогічні основи діяльності асистента вчителя, асистента вихователя закладів освіти»** для здобувачів вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта спеціальності 016.02 Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка освітньо-професійної програми «Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини»

Розробник: Світлана СТЕБЛЮК, доктор педагогічних наук, доцент кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол № 15 від «26» червня 2024 року

Завідувач кафедри Ярослав ФІЛАК

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

Протокол № 12 від «27» червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії Фелікс ФІЛАК

© Світлана СТЕБЛЮК, 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 120	3-й	3-й
Кількість модулів – 2	Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3,5	6-й	6-й
	Лекції:	
	24 год.	10 год.
	Практичні (семінарські):	
	30 год.	6
	Лабораторні:	
	-	-
	Самостійна робота:	
66 год.	104 год.	
Вид підсумкового контролю: екзамен		
Форма підсумкового контролю: усна		

2.МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Психолого-педагогічні основи діяльності асистента вчителя, асистента вихователя закладів освіти» побудована з урахуванням змісту Освітньо-професійної програми підготовки майбутніх фахівців ОС бакалавра за спеціальністю 6.016 Спеціальна освіта. Дисципліна спрямована на вивчення ролі асистента вчителя, асистента вихователя в діяльності команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами, особливостей їх діяльності у закладі освіти з інклюзивним навчанням, набуття умінь застосовувати теоретичні знання на практиці.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців складових професійної компетентності, окреслення нормативно-правового, дидактико-методичного забезпечення змісту діяльності асистента вчителя, асистента вихователя, визначення специфіки адаптації та модифікації змісту програмового матеріалу з урахуванням стану пізнавального розвитку дитини.

Основними завданнями вивчення дисципліни є ознайомлення із нормативно-правовим регулюванням діяльності асистента вчителя, асистента вихователя, змістом їх роботи в закладі освіти з інклюзивним навчанням; визначення індивідуальної траєкторії розвитку дитини з особливими освітніми потребами, розкриття сучасних методів, прийомів навчання, ураховуючи її рівень підтримки та можливості, визначення шляхів ефективної взаємодії з членами команди психолого-педагогічного супроводу.

Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни формуються складові професійної компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології й характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб з особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвиткового освітнього середовища.

СК-10. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами.

СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному та європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так і інші системи цінностей.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-17. Здатність до розуміння цінності різноманіття особистості як однієї з умов забезпечення прогресу в розвитку дитини з психофізичними порушеннями; здійснення інклюзивного навчання на основі визначення актуального і потенційного рівня розвитку дитини; уміння добирати і застосовувати корекційні методи, засоби і прийоми роботи, адаптувати та модифікувати зміст навчального матеріалу для задоволення особливих освітніх потреб дітей з порушеннями психофізичного розвитку; забезпечення дружньої та безпечної атмосфери для інклюзивного навчання; розуміння цінності спільної роботи з батьками і сім'ями як важливого ресурсу для навчання учнів з порушеннями розвитку.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни **«Психолого-педагогічні основи діяльності асистента вчителя, асистента вихователя закладів освіти»** є опанування таких навчальних дисциплін Освітньо-професійної програми (ОПП):

ОК 1.7. Психологія

ОК 1.10. Педагогіка інклюзивного навчання

ОК 2.8. Корекційна психопедагогіка

ОК 2.9. Спеціальна методика початкового навчання

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до Освітньої програми вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами освіти таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти	ПРН 2
Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів	ПРН 5
Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей	ПРН 6
Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом	ПРН 7
Організувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність	ПРН 8
Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей	ПРН 10
Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвиткового навчання дітей з особливими освітніми потребами	ПРН 11
Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами	ПРН 12
Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності	ПРН 13
Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо	ПРН 14
Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти	ПРН 15
Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів	ПРН 16
Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації	ПРН 17
Мати навички співпраці з батьками дітей з особливими освітніми потребами, особами, які їх замінюють, фахівцями інших галузей (медиками, психологами, логопедами, фізичними терапевтами, вчителями, вихователями) в рамках міждисциплінарної команди на основі принципів толерантності, діалогу і співробітництва	ПРН 19

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни **«Психолого-педагогічні основи діяльності асистента вчителя, асистента вихователя закладів освіти»**

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти	ПРН 2
Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу у закладах освіти з інклюзивним навчанням	ПРН 5
Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей	ПРН 6
Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом	ПРН 7
Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність	ПРН 8
Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями та фіксувати дані у документації асистента вчителя, асистента вихователя, реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей	ПРН 10
Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвиткового навчання дітей з особливими освітніми потребами на посаді асистента вчителя/вихователя	ПРН 11
Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини, здійснювати корекційно-розвиткову роботу на уроках (заняттях) у класах (групах) з інклюзивним навчанням, здійснювати адаптацію чи модифікацію змісту навчального матеріалу	ПРН 12
Володіти методиками сприяння соціальній адаптації дітей з ООП, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності, забезпечити формування ключових та предметних компетентностей з метою адаптації та соціалізації особистості	ПРН 13
Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо	ПРН 14
Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та	ПРН 15

інструменти	
Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, відповідно до посадових обов'язків, ціннісних орієнтирів	ПРН 16
Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації	ПРН 17
Мати навички співпраці з батьками дітей з особливими освітніми потребами, особами, які їх замінюють, фахівцями інших галузей (медиками, психологами, логопедами, фізичними терапевтами, вчителями, вихователями) в рамках міждисциплінарної команди на основі принципів толерантності, діалогу і співробітництва	ПРН 19

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- письмові роботи (складання тез лекцій; моделювання педагогічних ситуацій, аналітичні вправи, тестування, створення асоціативного куща, ментальних карт, модульна контрольна робота);
- усні відповіді (дискусія, індивідуальне та фронтальне опитування, інформаційні повідомлення);
- екзамен.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: письмові роботи, усні відповіді. Форма модульного контролю: письмова – завдання теоретичного та практичного спрямування. Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен.

Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів здійснюються за 100-бальною, ECTS та національною шкалами (табл.5.1).

Таблиця 5.1. Загальна шкала оцінювання: рейтингова, національна та ECTS

СУМА БАЛІВ за 100-бальною шкалою	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		

64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	не задовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Загальна оцінка за один змістовий модуль складається з оцінок за результатами поточного модульного контролю, письмового тестування та відповідей на 2 теоретичні питання (табл. 5.2, 5.3).

Таблиця 5.2. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти денної форми навчання (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
П 1	П 2	П 3	П 4	П 5	П 6	П 7	50	100
7	7	7	7	7	7	8		

Таблиця 5.3. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти денної форми навчання (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
П 8	П 9	П 10	П 11	П 12	П 13		50	100
8	8	8	8	8	10			

Критерії модульного поточного оцінювання для денної форми навчання
 Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни є: правильність і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи навчальних завдань, рівень знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, вміння аналізувати педагогічні явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань. Кількість балів виставляється інтегровано за роботу на практичних заняттях та виконання самостійної роботи і включає: виконання письмових робіт (складання тез лекцій; моделювання педагогічних ситуацій, аналітичні вправи, тестування, створення асоціативного куща, ментальних карт, модульна контрольна

робота); усні відповіді (дискусія, індивідуальне та фронтальне опитування, інформаційні повідомлення).

Загальна кількість балів модульного поточного оцінювання – 100 (таблиця 5.4)

Таблиця 5.4. Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни для здобувачів освіти денної форми навчання

Показники	Загальна к-сть балів
Змістовий модульний контроль № 1, 2	
Оцінювання роботи на практичних заняттях, інтегроване з самостійною роботою студента: – виконання письмових робіт (складання тез лекцій; моделювання педагогічних ситуацій, аналітичні вправи, тестування, створення асоціативного куща, ментальних карт, модульна контрольна робота); – усні відповіді (дискусія, індивідуальне та фронтальне опитування, інформаційні повідомлення).	50
– модульна контрольна робота	50
Разом	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи для здобувачів освіти

Модульна контрольна робота оцінюється в 50 балів та складається із завдань теоретичного та практичного спрямування. Кількість варіантів завдань відповідає кількості студентів групи. Серед завдань: виконати тести, теоретичні питання, практичне завдання.

Критерії оцінювання: правильність відповіді, повнота висвітлення змісту питання, аргументація відповіді, знання методів, орієнтування у ключових поняттях; логічне, послідовне викладення думок, узагальнення, підбиття підсумків; дотримання норм культури писемного мовлення, наукового стилю викладу думок.

До оцінки модульної контрольної роботи додається оцінка за модульне поточне оцінювання від 0 до 50 балів.

Критерії оцінювання підсумкового контролю для денної та заочної форми навчання

Підсумковий модульний контроль включає наступний вид контролю: екзамен. До екзамену допускаються тільки ті студенти, які отримали 60 балів і більше за підсумками змістового модуля. Максимальна оцінка складає 100 балів.

Критерії оцінювання усних відповідей на питання екзаменаційного білету:

Критерії оцінювання усних відповідей:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач вищої освіти, який:

- засвоїв коло компетенцій з дисципліни;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у практичній діяльності;
- засвоїв основну та додаткову літературу, що рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для майбутньої професії;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності, нахил до майбутньої професійної діяльності;

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- засвоїв коло компетенцій з дисципліни, проте припускається 1-2 неточностей у формулюванні понять;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у практичній діяльності;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- засвоїв основну та додаткову літературу, що рекомендована програмою;
- припускається деяких неточностей в усній відповіді, проте здатний самостійно їх виправити;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач вищої освіти, який:

- засвоїв коло компетенцій з дисципліни, але в усній відповіді спостерігаються окремі неточності;

– вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати навчальну інформацію та здатний до її практичного застосування з допомогою викладача;

– засвоїв основну та додаткову літературу, що рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

– знає основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

– виконує завдання на задовільному рівні;

– ознайомлений з основною та додатковою літературою, яка рекомендована програмою;

– припускається помилок при відповіді, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення;

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

– володіє матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань на задовільному рівні. Знання мають репродуктивний характер;

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувача вищої освіти, який:

– володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, припустився помилок при відповіді;

– професійна термінологія засвоєна не у повному обсязі;

оцінку «незадовільно» (0-34 балів, F) – виставляється студенту, який:

– не засвоїв зміст дисципліни у повному обсязі,

– не володіє професійною термінологією.

Якщо студент не з'явився на екзамен у визначений час, то у відомості викладач записує його підсумкову модульну оцінку (при умові, що вона ≥ 60 балів) або «не з'явився», якщо ця оцінка становить менше 60 балів.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти діяльності асистента вчителя, асистента вихователя закладів освіти

Тема 1. Нормативно-правові засади діяльності асистента вчителя, асистента вихователя закладів освіти

Специфіка кадрового забезпечення в інклюзивному освітньому середовищі. Основні законодавчі документи, що регулюють діяльність асистентів. Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти. Поняття «педагогічна підтримка в освітньому процесі».

Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року.

Міжнародне законодавство у сфері інклюзивного навчання. Компаративістський аналіз практики педагогічного асистування в різних країнах світу.

Тема 2. Посада асистента вчителя та асистента вихователя у закладі освіти з інклюзивним навчанням: обов'язки та завдання

Кваліфікаційні вимоги асистента вчителя, асистента вихователя. Функції асистента вчителя, асистента вихователя у закладі освіти. Посада та посадові обов'язки асистента вчителя, асистента вихователя в закладі освіти з інклюзивним навчанням. Відповідність фахової підготовки, знань, вмінь, навичок педагогічних працівників на посаді асистента вчителя, асистента вихователя. Педагогічна етика й особистісні якості асистента вчителя, асистента вихователя.

Напрями діяльності асистента вчителя та асистента вихователя у закладі освіти з інклюзивним навчанням. Аналіз наповнення веб-сайту закладів освіти щодо інклюзивного навчання.

Методичні нотатки «Взаємодія вчителя, асистента вчителя та вихователя й асистента вихователя, їх обов'язки та спільні дії».

Тема 3. Роль асистента вчителя в діяльності команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами

Принципи активної взаємодії членів команди супроводу дітей з ООП в умовах інклюзивного навчання. Моделі співпраці асистента вчителя і вчителя класу. Особливості взаємодії асистента вчителя і адміністрації закладу освіти. Напрями співпраці асистента вчителя з батьками. Ефективне формування партнерських стосунків з фахівцями (консультантами) ІРЦ.

Взаємодія асистента вчителя з командою психолого-педагогічного супроводу (графічне зображення кругів Ейлера в інтерактивній взаємодії).

Організація тренінгів для батьків дітей з ООП, їх зміст.

Тема 4. Напрями діяльності асистента вихователя у закладі дошкільної освіти

Особливості діяльності закладу дошкільної освіти. Універсальний дизайн у закладі дошкільної освіти. Документи для зарахування дітей з ООП до інклюзивної групи. Специфіка комплектування до інклюзивної групи ЗДО. Режимні моменти у ЗДО та специфіка діяльності асистента вихователя на кожному з них. Загальні вимоги до заповнення документації. Ведення журналу спостережень за розвитком дитини з ООП.

З досвіду практичної роботи «Специфіка організації життєдіяльності дітей молодшого та старшого дошкільного віку» (педагогічні нотатки).

Планування роботи асистента вчителя, асистента вихователя, особливості ведення документації.

Огляд фахової літератури з проблеми «Напрями діяльності асистента вихователя у закладі дошкільної освіти» (представлення 2 анотацій до статті або 2 тез)

Тема 5. Участь асистента учителя, асистента вихователя у складанні Індивідуальної програми розвитку дитини з ООП

Порядок і зміст діяльності вчителя, асистента вихователя на попередньому етапі створення ІПР. Зміст діяльності вчителя, асистента вчителя та вихователя, асистента вихователя на діагностичному етапі створення ІПР. Установлення цілей та завдань ІПР дитини з ООП. Порядок і зміст діяльності вчителя, вихователя та асистента у процесі реалізації Індивідуальної програми з ООП. Характеристика дитини з проблемною поведінкою: додаткові освітні потреби та адаптації.

Аналіз зразка Індивідуальної програми розвитку дитини (інтерактивна взаємодія).

Розвиток соціальної сфери дитини з ООП.

Тема 6. Неперервна освіта як чинник підвищення педагогічної майстерності

Форми і методи підвищення педагогічної майстерності педагога. Вебінари. Тренінги, особливості їх організації та проведення. Методичні семінари з проблем спеціальної освіти. Роль самоосвіти у становленні фахівця. Участь у науковій діяльності як умова формування дослідницької компетентності.

Підготовка доповіді для методичного об'єднання вчителів, вихователів на актуальну тему (за вибором здобувача вищої освіти).

Дібрати три види тренінгів за Інтернет-джерелами для використання у майбутній практичній діяльності.

Змістовий модуль 2. Практикоорієнтовані засади роботи асистента вчителя, асистента вихователя у закладах освіти

Тема 7. Реалізація компетентнісного підходу в інклюзивних групах ЗДО

Загальна характеристика освітніх напрямів відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти. Реалізація освітніх напрямів: «Особистість дитини», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», «Дитина в природньому довкіллі».

Формування правил здоров'язберезувальної поведінки у дитини дошкільного віку з ООП.

Розвиток емоційно-вольової сфери у дитини дошкільного віку: нотатки за результатами педагогічних спостережень

Тема 8. Реалізація освітніх напрямів у ЗДО. Співпраця асистента вихователя та вихователя у розвитку компетентностей за напрямами

Формування компетентностей дошкільника за напрямами: «Гра дитини», «Дитина в соціумі», «Мовлення дитини», «Дитина у світі мистецтва». Моделі співпраці вихователя, асистента вихователя для реалізації компетентнісного підходу за напрямами.

Складання картотеки дидактичних ігор для дітей дошкільного віку (за вибором здобувача вищої освіти). Підготовка презентації.

Інформаційний дайджест «Формування мовлення дитини засобом гри».

Тема 9. Формування ключових та предметних компетентностей у ЗЗСО та роль асистента вчителя у цьому процесі

Поняття «ключові компетентності», «предметні компетентності». Реалізація змістових ліній Освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти. Методи та прийоми розвитку ключових та предметних компетентностей у діяльності асистента вчителя. Специфіка діяльності асистента вчителя у ресурсній кімнаті та медіатеці.

Досліджуємо медіаграмотність: шляхи її формування в учнів у класі з інклюзивним навчанням.

Методичні прийоми формування навичок читання і письма на уроках. Наскрізне виховання молодших школярів в інклюзивному освітньому середовищі.

Тема 10. Розвиток ключових та предметних компетентностей в учнів 5-9 класів ЗЗСО та методичні аспекти діяльності асистента вчителя

Компетентнісний потенціал Державного стандарту базової середньої освіти. Особливості роботи асистента вчителя з учнями адаптаційного (5-6 класи) і базового предметного навчання (7-9 класи). Взаємодія асистента вчителя з вчителями-предметниками. Методи та прийоми навчання школярів з ООП. Виховання цінностей та морально-етичних якостей в учнів з ООП.

Громадянське виховання школярів у процесі інтегрованого навчання.
Добірка матеріалів до предмету (за вибором здобувача освіти).

Соціально-педагогічна комунікація асистента вчителя у ЗЗСО.

Тема 11. Співпраця асистента вчителя, асистента вихователя з батьками дітей з ООП

Основні напрями роботи та педагогічної взаємодії асистента вчителя, асистента вихователя з батьками дітей з ООП. Роль батьків як членів команди психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП в умовах інклюзивного закладу освіти. Форми співпраці асистента вчителя, асистента вихователя з батьками дітей з ООП. Принципи педагогічної діяльності асистента вчителя, асистента вихователя орієнтовані на інтереси сім'ї. Стратегії ефективного спілкування вчителя, вихователя та асистента вчителя, асистента вихователя з батьками дітей з ООП.

План взаємодії закладу освіти з батьками дітей з ООП (інформаційні табло, анкетування, усний журнал): мозаїка думок

Методичні концепти «Правила комунікації із батьками дітей з особливими освітніми потребами. Онлайн-спілкування».

Тема 12. Організація дозвілля дітей у ЗДО та початковій школі ЗЗСО

Використання казкотерапії у роботі із дітьми з ООП у інклюзивних групах/ класах в умовах воєнного стану. Ігри та розваги. Розвиваючі ігри на свіжому повітрі під час прогулянок. Організація театральної-ігрової діяльності дітей з ООП як засобу їх соціального розвитку.

Пізнавальний калейдоскоп. Інноваційні методи та організація дозвілля дітей з ООП (із використанням методу Едварда де Боно «Шість капелюхів мислення»).

Досвід організації дозвілля дітей та підлітків в сучасних умовах: наукові нотатки.

6.2. Структура навчальної дисципліни

1	денна форма						заочна форма					
	усього о	у тому числі					усього о	у тому числі				
		л	п	л	с.р.	і.р.		л	п	л	с.р.	
2	3	4	5	6		8	9	10	11	12		
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти діяльності асистента вчителя, асистента вихователя закладів освіти												
Тема 1. Нормативно-правові засади діяльності асистента вчителя, асистента вихователя закладів освіти	8	2	2		4		8				8	
Тема 2. Посада асистента вчителя та асистента вихователя у закладі освіти з інклюзивним навчанням: обов'язки та завдання	8	2	2		4		8	2			6	
Тема 3. Роль асистента вчителя в діяльності команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами	8	2	2		4		8				8	
Тема 4. Напрями діяльності асистента вихователя у закладі дошкільної освіти	12	2	4		6		12	2			10	
Тема 5. Участь асистента учителя, асистента вихователя у складанні Індивідуальної програми розвитку дитини з ООП	8	2	2		4		8	2	2		4	
Тема 6. Неперервна освіта як чинник підвищення педагогічної майстерності	10	2	2		6		6				10	
Узагальнення матеріалу Модульна контрольна робота 1	6		2		4		6				6	
Разом за змістовим модулем 1	60	12	16		32		58	6	2		52	

Змістовий модуль 2. Практикоорієнтовані засади роботи асистента вчителя, асистента вихователя у закладах освіти

Тема 7. Реалізація компетентнісного підходу в інклюзивних групах ЗДО	8	2	2	4	8	2			6	
Тема 8. Реалізація освітніх напрямів у ЗДО. Співпраця асистента вихователя та вихователя у розвитку компетентностей за напрямками	8	2	2	4	8	2			6	
Тема 9. Формування ключових та предметних компетентностей у ЗЗСО та роль асистента вчителя у цьому процесі	10	2	2	6	10			2	8	
Тема 10. Розвиток ключових та предметних компетентностей в учнів 5-9 класів ЗЗСО та методичні аспекти діяльності асистента вчителя	10	2	2	6	10		2	8		
Тема 11. Співпраця асистента вчителя, асистента вихователя з батьками дітей з ООП	8	2	2	4	8			8		
Тема 12. Організація дозвілля дітей у ЗДО та початковій школі ЗЗСО	10	2	2	6	10			10		
Узагальнення матеріалу Модульна контрольна робота 2	6		2	4	6			6		
Разом за змістовим модулем 2	60	12	14	34	62	4	4	52		
Усього годин	120	24	30	66	120	10	6	104		

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	
		денна	заочна
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти діяльності асистента вчителя, асистента вихователя закладів освіти			
1.	Тема 1. Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року	2	
2.	Тема 2. Напрями діяльності асистента вчителя та асистента вихователя в закладі освіти з інклюзивним навчанням. Аналіз наповнення веб-сайту закладів освіти щодо інклюзивного	2	2

	навчання		
3.	Тема 3. Взаємодія асистента вчителя з командою психолого-педагогічного супроводу (графічне зображення кругів Ейлера в інтерактивній взаємодії)	2	
4.	Тема 4. З досвіду практичної роботи «Специфіка організації життєдіяльності дітей молодшого та старшого дошкільного віку» (педагогічні нотатки)	2	
5.	Тема 5. Планування роботи асистента вчителя, асистента вихователя, особливості ведення документації.	2	
6.	Тема 6. Аналіз зразка Індивідуальної програми розвитку дитини (інтерактивна взаємодія)	2	
7.	Тема 7. Підготовка доповіді для методичного об'єднання вчителів вихователів на актуальну тему (за вибором здобувача вищої освіти)	2	
	Модульна контрольна робота	2	
	Разом за змістовим модулем 1	16	2
Змістовий модуль 2. Практикоорієнтовані засади роботи асистента вчителя, асистента вихователя у закладах освіти			
8.	Тема 8. Формування правил здоров'язберезливої поведінки у дитини дошкільного віку з ООП.	2	
9.	Тема 9. Складання картотеки дидактичних ігор для дітей дошкільного віку (за вибором здобувача вищої освіти). Підготовка презентації.	2	2
10.	Тема 10. Досліджуємо медіаграмотність: шляхи її формування в учнів у класі з інклюзивним навчанням.	2	
11.	Тема 11. Громадянське виховання школярів у процесі інтегрованого навчання. Добірка матеріалів до предмету (за вибором здобувача освіти).	2	2
12.	Тема 12. План взаємодії закладу освіти з батьками дітей з ООП (інформаційні табло, анкетування, усний журнал): мозаїка думок.	2	
13.	Тема 13. Пізнавальний калейдоскоп. Інноваційні методи та організація дозвілля дітей з ООП (із використанням методу Едварда де Боно «Шість капелюхів мислення»).	2	
	Модульна контрольна робота	2	
	Разом за змістовим модулем 2	14	4
	Всього	30	6

6.4. Самостійна робота

Назва теми	Форма навчання	
	денна	заочна
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти діяльності асистента вчителя, асистента вихователя закладів освіти		
Тема 1. Міжнародне законодавство у сфері інклюзивного навчання. Компаративістський аналіз практики педагогічного асистування в різних країнах світу	4	8
Тема 2. Методичні нотатки «Взаємодія вчителя, вихователя та асистента вчителя, асистента вихователя, їх обов'язки та спільні дії»	4	6

Тема 3. Організація тренінгів для батьків дітей з ООП, їх зміст	4	8
Тема 4. Огляд фахової літератури з проблеми «Напрями діяльності асистента вихователя у закладі дошкільної освіти» (представлення 2 анотацій до статті або 2 тез)	6	10
Тема 5. Розвиток соціальної сфери дитини з ООП	4	4
Тема 6. Дібрати три види тренінгів за Інтернет-джерелами для використання у майбутній практичній діяльності	6	10
Узагальнення матеріалу	4	6
Разом за змістовим модулем 1	32	52
Змістовий модуль 2. Практикоорієнтовані засади роботи асистента вчителя, асистента вихователя у закладах освіти		
Тема 7. Розвиток емоційно-вольової сфери у дитини дошкільного віку: нотатки за результатами педагогічних спостережень	4	6
Тема 8. Інформаційний дайджест «Формування мовлення дитини засобом гри»	4	6
Тема 9. Методичні прийоми формування навичок читання і письма на уроках. Наскрізне виховання молодших школярів в інклюзивному освітньому середовищі	6	8
Тема 10. Соціально-педагогічна комунікація асистента вчителя у ЗЗСО	6	8
Тема 11. Методичні концепти «Правила комунікації із батьками дітей з особливими освітніми потребами. Онлайн-спілкування»	4	8
Тема 12. Досвід організації дозвілля дітей та підлітків в сучасних умовах: наукові нотатки	6	10
Узагальнення матеріалу.	4	6
Разом за змістовим модулем 2	32	52
Всього	60	104

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА (у разі потреби)

Обладнання: мультимедійний комплекс, гаджети

Програмне забезпечення: робоча програма навчальної дисципліни, презентації програмового матеріалу.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

Словесні – лекція, бесіда, дискусія; наочні – демонстрація, візуалізація; практичні – моделювання педагогічних ситуацій, аналітичні вправи, тестування, створення асоціативного куща, ментальних карт; метод «Шість капелюхів мислення», за логікою викладу – індукція, дедукція; за рівнем пізнавальної активності – проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Асистент вчителя у закладі загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання: навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва та ін. Харків : Видавництво «Ранок», 2019. 216 с.

2. Арт-технології : Навчально-методичний посібник / Уклад.: О. А. Мірошніченко. Житомир : ТОВ «Видавничий дім Бук-Друк», 2024. 180 с.

3. Діти з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі / навчально-методичний посібник /авт.: Н. Ярмола, Л. Коваль-Бардаш, Н. Компанець, Н. Квітка, А. Лапін К.: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 208 с.

4. Дятленко Н. М. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н. М. Дятленко, Н. З. Софій., О. В. Мартинчук, Ю. М.Найда, під заг. ред. М. Ф. Войцехівського. К. : ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 172 с.

5. Миронова С. НУШ: особливості організації освітнього процесу учнів початкової школи в інклюзивних класах. Навчально-методичний посібник. Тернопіль: «Астон», 2020. 176 с.

6. Михальський А.В., Жигульова Е.О., Михальська Ю.А. Здоров'язберігаючі технології при роботі з дітьми із особливими освітніми потребами : Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2020. 228 с.

7. Наумчук Т. Інклюзивне навчання в закладі дошкільної освіти: навчально-методичний посібник. В-цтво: «Літера», 2024. 160 с.

8. Нова українська школа: poradnik vohovatelyu hrupy prodovzhenogo dnia y zakladaх загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. / Г. І. Дмитрів [та ін.]. Львів : Світ, 2019. 224 с.

9. Організаційні засади діяльності асистента вчителя в інклюзивному класі : метод. посіб. / уклад. : О. В. Коган та ін. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 110 с.

10. Практика взаємодії з батьками дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі : метод. посіб. / уклад. : О. В. Коган та ін. Лисичанськ : ТОВ «ФОКСПРИНТ», 2021. 80 с.

11. Савінова Н. В., Берегова М. І., Борулько Д. М. Інклюзивне навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Навчально-методичний посібник. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2019. 166 с.

12. Спільне викладання в інклюзивному класі: метод. матеріали. /Укладач Софій Н. З., К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 70 с.

13. Сучасні арт-терапевтичні технології [Електронний ресурс] : електрон. метод. рекомендації до практич. занять з курсу «Сучасні арт-терапевтичні технології» для студ. першого (бакалавр.) рівня вищої освіти / уклад. Н. В. Артюхіна. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. 40 с.

14. Теоретико-методологічні засади впровадження інклюзії в закладах освіти: монографія / наук. ред. М. Є. Чайковський. Київ: Університет «Україна». 2019. 460 с.

15. Теорія і практика інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник] / Упорядник Бондар К. М. [2-ге вид., доп.]. Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. 170 с.

16. Швайка Л. Інклюзія в ЗДО. В-цтво «Основа», 2021. 144 с.

Додаткова література

17. Калька Н., Ковальчук З., Одинцова Г. Практикум з арт-терапії : навчально-методичний посібник. Ч. 2. Львів, 2021. 148 с.

18. Логвін Т.В. Роль асистента вчителя у навчально-виховному просторі дитини з особливими освітніми потребами. *Молодий вчений*. № 2.1 (54.1). лютий, 2018 р. С.82-86.

19. Стеблюк С. В. Реалізація особистісно орієнтованого підходу у навчанні дітей з інтелектуальними порушеннями засобами ігрових технологій. *Implementation of a person-oriented approach in the education of children with intellectual disabilities by means of game technologies. Inclusion and inclusive*

education: European and national dimensions : Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. С.190-211 268 p.

20. Стеблюк С. В. Формування медіаграмотності у молодших школярів з інтелектуальними порушеннями. *Тенденції розвитку спеціальної та інклюзивної освіти в контексті європейського виміру: теорія і практика* : Наукова монографія. Рига, Латвія : «Baltija Publishing», 2024. С.205-223

21. Стеблюк С.В., Хома О.М. Педагогічне портфоліо як методичний інструментарій у реалізації завдань мовно-літературної освітньої галузі початкової школи. *Інноваційна педагогіка. Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій*. Випуск 52. Т. 2. 2022. С.50-54

22. Стеблюк С.В., Хома О.М. Збагачення активного словника молодших школярів на уроках української мови у сучасній початковій школі. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 60. Том 4. с.170-175

23. Стеблюк С., Хома О. Наукові підходи до методики навчання Мовно-літературної освітньої галузі в контексті інклюзивної освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 66. Том 3. С.222-226

Інтернет-джерела

24. Базовий компонент дошкільної освіти. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

25. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>

26. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavniy-standart-bazovoi-serednoi-osviti>

27. Концепція «Нова українська школа». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

28. Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text>

29. Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0609729-18#Text>

30. Про дошкільну освіту. Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>

31. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

32. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019-%D0%BF#Text>

33. Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-poryadku-organi-a957>

34. Рівні підтримки для дітей з ООП: що змінюється та які виклики. Нова українська школа. URL: <https://nus.org.ua/articles/rivni-pidtrymky-dlya-ditej-z-oor-shho-zminyuyetsya-ta-yaki-vyklyky/>

Світлана СТЕБЛЮК

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 202 / 202 н.р. без змін; зі змінами (Додаток).

Протокол № ___ від «___» ___ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

Протокол № ___ від «___» ___ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н. р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

Протокол № ___ від «___» ___ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

Протокол № ___ від «___» ___ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____